

2020/2216(INI)

22.3.2021

MIŠLJENJE

Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja

upućeno Odboru za unutarnje tržište i zaštitu potrošača

o oblikovanju digitalne budućnosti Europe: uklanjanje prepreka funkcioniranju jedinstvenog digitalnog tržišta i poboljšanje upotrebe umjetne inteligencije za europske potrošače
(2020/2216(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Konstantinos Arvanitis

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja poziva Odbor za unutarnje tržište i zaštitu potrošača da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da četvrta industrijska revolucija, digitalizacija i umjetna inteligencija dovode do korjenitih i strukturnih promjena na tržištu rada, na radnom mjestu, u radnim ritmovima i u radnom profilu radnika, kao i u ponašanju potrošača i u načinu života ljudi općenito; budući da se očekuje da će građani i društvo imati koristi od tih promjena jer će se poboljšati kvaliteta života i stvorit će se nove mogućnosti zapošljavanja i održiviji poslovni modeli, ali da te promjene istovremeno predstavljaju brojne rizike i izazove koji će zahtijevati stalnu i dinamičnu evaluaciju i prilagodbu mjerodavnih zakonodavnih okvira u skladu s pravilima i načelima EU-a poput europskog stupa socijalnih prava, Povelje Europske unije o temeljnim pravima i Europske socijalne povelje, kao i Etičkih smjernica za pouzdanu umjetnu inteligenciju¹ koje je izradila Stručna skupina na visokoj razini za umjetnu inteligenciju;
- B. budući da bi nove mogućnosti koje donosi digitalna transformacija i jedinstveno digitalno tržište trebale ojačati položaj svih građana EU-a i omogućiti im prosperitet;
- C. budući da digitalizacija i umjetna inteligencija mogu korjenito promijeniti način na koji ljudi primaju informacije, komuniciraju i misle;
- D. budući da iz sinergija između obrazovnog sustava i tržišta rada proizlaze znatni izazovi te da bi s obzirom na te izazove trebalo poboljšati predviđanje budućih potreba tržišta rada i mogućnost prilagodbe tim potrebama u okviru obrazovnog sustava;
- E. budući da umjetna inteligencija potencijalno može dovesti do sigurnijih i uključivijih radnih mjesta i tržišta rada;
- F. budući da umjetna inteligencija i digitalizacija uvjerljivo olakšavaju sinergije između čovjeka i stroja te donose gospodarske i društvene koristi, kao i nove mogućnosti za poduzeća i radnike, ali istovremeno uzrokuju i brojne etičke i pravne izazove te izazove povezane sa zapošljavanjem; budući da upotreba umjetne inteligencije na radnom mjestu može doprinijeti uključivim tržištima rada i poboljšati zdravlje i sigurnost na radu, a može služiti i za praćenje, evaluaciju, predviđanje i usmjeravanje učinka radnika, uz izravne i neizravne posljedice za njihove karijere; budući da bi umjetna inteligencija trebala pozitivno utjecati na radne uvjete i da bi se trebala voditi poštivanjem ljudskih prava te temeljnih prava i vrijednosti Unije; budući da bi umjetna inteligencija trebala biti antropocentrična i da bi trebala pozitivno djelovati na dobrobit ljudi i društva te doprinisiti pravednoj i poštenoj tranziciji; budući da se time može omogućiti bolji pristup radnoj snazi za društvene skupine koje su dosad bile iz nje isključene, poput osoba s invaliditetom, i budući da bi trebalo stvarati nove mogućnosti zapošljavanja i otvarati više radnih mjesta nego što ih se izgubilo i kvalitetnija radna mjesta od izgubljenih kako bi se stvorila protuteža rizicima koji se povezuju s nestankom određenih sektora zapošljavanja;

---

¹ Europska komisija, „Etičke smjernice za pouzdanu umjetnu inteligenciju”, 8. travnja 2019.

- G. budući da se u prosjeku 16 % radnika u EU-u boji da će njihove vještine uslijed digitalizacije postati zastarjele²;
- H. budući da je umjetna inteligencija strateški prioritet čiji se puni potencijal može ostvariti samo ako korisnici i potrošači budu svjesni mogućih koristi i izazova koje ona može donijeti; budući da su zabilježeni slučajevi primjene umjetne inteligencije u kojima su se kršili postojeći propisi, poput propisa o zaštiti podataka;
- I. budući da je potencijalne mogućnosti i rizike potrebno ugraditi u obrazovni proces, među ostalim za borbu protiv digitalne isključenosti, te da je potrebno provesti europske informativne kampanje kako bi se osiguralo odgovarajuće razumijevanje ključnih značajki svih aspekata razvoja umjetne inteligencije;
- J. budući da je nadzorom, praćenjem i kontrolom na radnom mjestu³ koje omogućuje tehnologija moguće vršiti neprimjeren pritisak na zaposlenike kako bi bili brži i učinkovitiji te je moguće pratiti njihove obrasce ponašanja;
- K. budući da poduzeća, radnici i predstavnici radnika često nisu svjesni primjena umjetne inteligencije ili njihovih temeljnih funkcija i podataka;
- L. budući da je, s obzirom na sve veću potražnju za određenim vještinama iz područja umjetne inteligencije i visokom stručnošću na tržištu rada, svim građanima EU-a za snalaženje u svakodnevnom životu potrebno odgovarajuće poznavanje umjetne inteligencije;
- M. budući da današnje brze tehnološke promjene često prati širenje lažnih informacija, prijevara i pogrešnih tumačenja koja mogu ugroziti pozitivne aspekte tehnološkog razvoja i mogućnosti koje se njime otvaraju;
- N. budući da se Općom uredbom o zaštiti podataka (OUZP) (uvodna izjava 71.) priznaje pravo ispitanika da se na njega ne odnose prakse zapošljavanja putem interneta bez ljudske intervencije;
- O. budući da digitalni jaz karakteriziraju specifični društveno-gospodarski rodni, dobni i zemljopisni aspekti te aspekti pristupačnosti, na koje je nužno odgovoriti;
- P. budući da je pandemija bolesti COVID-19, uz svoje tehničke i društvene implikacije, ukazala na važnost digitalnih rješenja, uključujući rad na daljinu; budući da ne postoje zajedničke odredbe na razini EU-a vezi s primjenom umjetne inteligencije na radnom mjestu, što bi moglo dovesti do narušavanja tržišta i dovesti poduzeća u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju; budući da bi umjetna inteligencija trebala podlijegati odgovarajućem regulatornom okviru;
- Q. budući da algoritamsko upravljanje radom, radnim mjestima i radnicima može dovesti do neravnoteža moći i netransparentnosti odlučivanja i budući da to upravljanje mora

---

² Cedefop, „Umjetna inteligencija ili ljudska inteligencija? Digitalizacija i budućnost radnih mjesta i vještina: mogućnosti i rizici”, str. 3.

³ Npr. alati za predviđanje i označavanje, daljinski nadzor i praćenje vremena te algoritamsko upravljanje. Vidjeti Mateescu, A., Nguyen, A., „Explainer: Workplace Monitoring & Surveillance” (Objašnjenje: Praćenje i nadzor na radnom mjestu), *Data & Society*, 6. veljače 2019.

biti transparentno kako bi radnici mogli osporiti te odluke putem učinkovitih postupaka; budući da se umjetna inteligencija – uključujući umjetnu inteligenciju visokog rizika⁴ – sve više upotrebljava ne samo na radnom mjestu, već i za druge administrativne postupke; budući da bi trebalo pružiti jednostavne i razumljive informacije o upotrebi umjetne inteligencije u procesima povezanim s radom jer je razumijevanje osnovnih značajki algoritama preduvjet za etičnu upotrebu;

- R. budući da je Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) izradila preporuke o umjetnoj inteligenciji⁵;
- S. budući da prema članku 22. stavku 1. OUZP-a radnici imaju pravo da se na njih ne odnosi odluka koja se temelji isključivo na automatskoj obradi, što znači da mora postojati ljudski nadzor;
- T. budući da su ljudski nadzor i transparentnost neophodni elementi za osiguravanje sukladnosti umjetne inteligencije s relevantnim zakonodavstvom;
- U. budući da Vijeće potiče promicanje etičnog i antropocentričnog pristupa umjetnoj inteligenciji⁶;
- V. budući da su europski socijalni partneri zaključili okvirni sporazum o digitalizaciji koji uključuje poglavlje o umjetnoj inteligenciji i jamčenju načela ljudske kontrole⁷;
- W. budući da su naponi za borbu protiv rodne pristranosti i neravnopravnosti u digitalnom sektoru nedovoljni; budući da rodno uvjetovane razlike i dalje postoje u svim područjima digitalne tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju, čime se učvršćuje smjer muške dominacije u digitalnom sektoru u doglednoj budućnosti;
- X. budući da je u svojoj Rezoluciji od 17. prosinca 2020. o jakoj socijalnoj Europi za pravednu tranziciju⁸ Europski parlament pozvao na zabranu upotrebe umjetne inteligencije u postupcima zapošljavanja;
- 1. ističe važnost zajedničkog europskog pristupa etičkim aspektima umjetne inteligencije; ističe da je hitno potrebno primijeniti načelo „zadane etičnosti” kao vodeće načelo pri dizajnu i upotrebi umjetne inteligencije; naglašava da se regulatornim okvirom EU-a mora osigurati antropocentričnost umjetne inteligencije i potpuno poštovanje ljudskog dostojanstva i temeljnih prava radnika u digitalnom gospodarstvu; isto naglašava da se europskim okvirom za umjetnu inteligenciju⁹ moraju poštovati europska pravila i načela poput europskog stupa socijalnih prava;
- 2. pozdravlja potencijalni pozitivni utjecaj umjetne inteligencije na europska tržišta rada, uključujući otvaranje radnih mjesta, sigurnija i uključivija radna mjesta, borbu protiv

---

⁴ Bijela knjiga Komisije od 19. veljače 2020. naslovljena „Umjetna inteligencija – Europski pristup izvrsnosti i izgradnji povjerenja” (COM(2020)0065), str. 18.

⁵ Pravni instrumenti OECD-a, „Preporuka Vijeća o umjetnoj inteligenciji”, 22. svibnja 2019.

⁶ Zaključci Vijeća od 16. lipnja 2020. o oblikovanju digitalne budućnosti Europe, SL C 202 I, 16.6.2020., str. 1.

⁷ „European Social Partners Framework Agreement on Digitalisation” (Okvirni sporazum europskih socijalnih partnera o digitalizaciji), lipanj 2020.

⁸ Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0371.

⁹ Europska komisija, „Etičke smjernice za pouzdanu umjetnu inteligenciju”, 8. travnja 2019.

diskriminacije pri zapošljavanju i u pogledu plaća, kao i promicanje boljeg usklađivanja vještina i boljih tijekova rada, pod uvjetom da se rizici ublaže i da se zakonodavni okviri redovito ažuriraju u skladu s napretkom digitalne tehnologije;

3. naglašava da umjetna inteligencija mora biti antropocentrična, transparentna, sigurna i zaštićena te da mora poštivati temeljna prava i mjerodavne zakone i propise, uključujući OUZP, tijekom cijelog životnog vijeka sustava, posebno kad se primjenjuje na radnom mjestu; poziva na razvoj pouzdanog certifikacijskog sustava temeljenog na postupcima ispitivanja i vođenog načelom predostrožnosti kako bi se poduzećima omogućilo da dokažu sukladnost svojih proizvoda temeljenih na umjetnoj inteligenciji s temeljnim pravima i standardima EU-a;
4. napominje da bi prije razvoja, uvođenja i provedbe sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji trebalo provesti sveobuhvatnu procjenu rizika kako bi se ocijenio njihov utjecaj na temeljna prava i radne uvjete, među ostalim u pogledu zdravlja i sigurnosti na radu, kao i njihove socijalne posljedice; naglašava da bi tim procjenama trebalo obuhvatiti rizike povezane s ljudskim odlučivanjem i socijalnom diskriminacijom, kao i procjenu svih profesionalnih rizika koji bi mogli nastati;
5. naglašava da bi nadležna tijela trebala imati pristup svim informacijama u vezi podataka koji se upotrebljavaju za osposobljavanje, statističke modele i teorijska načela povezana s rješenjima temeljenim na umjetnoj inteligenciji, kao i s empiričkom valjanošću njihovih rezultata;
6. naglašava da je u okviru sustavâ za obrazovanje i osposobljavanje potrebno pridati veću pozornost digitalnoj tranziciji te da tu tranziciju moraju pratiti poboljšanja u pogledu demokracije na radnom mjestu, dobrog upravljanja i kvalitetnih javnih usluga;
7. ponovno ističe važnost obrazovanja i kontinuiranog učenja kako bi se razvile kvalifikacije potrebne u digitalnom dobu i kako bi se odgovorilo na problem digitalne isključenosti; poziva države članice da ulažu u visokokvalitetno, prilagodljivo i uključivo obrazovanje i strukovno osposobljavanje i u iste takve sustave cjeloživotnog učenja, kao i u politike prekvalifikacije i usavršavanja za radnike u sektorima na koje bi umjetna inteligencija mogla znatno utjecati; ističe da je potrebno pružiti ljudima nužne vještine pismenosti, matematičke pismenosti i digitalne vještine, kao i kompetencije u području znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) te transverzalne meke vještine, kao što su kritičko razmišljanje, kreativnost i poduzetništvo; naglašava da se u tom pogledu posebna pozornost mora pridati uključivanju skupina u nepovoljnom položaju;
8. naglašava da sustavi i algoritmi temeljeni na umjetnoj inteligenciji uvijek moraju biti antropocentrični i prije svega služiti kao pomoć ljudskom razvoju; naglašava da se umjetna inteligencija ne bi trebala upotrebljavati za manipuliranje racionalnim odlukama ili ponašanjima, ugrožavanje tih odluka ili ponašanja ili za neopravdan nadzor;
9. prepoznaje prilike i izazove digitalnog doba i utjecaj procesa digitalizacije na društvo, gospodarstvo i zapošljavanje u čitavom nizu područja u EU-u; ističe potrebu za širokim i demokratskim dijalogom o digitalnoj politici s građanima, socijalnim partnerima i ostalim mjerodavnim dionicima kako bi se razvila načela, okviri i instrumenti kojima će

se rješavati utjecaji na radnike i društvo; naglašava da bi novim tehnologijama, uključujući umjetnu inteligenciju, trebalo poticati održivo i uključivo tržište rada te doprinijeti boljem usklađivanju vještina i popunjavanju slobodnih radnih mjesta;

10. naglašava da umjetna inteligencija i bilo kakvo s njome povezano zakonodavstvo ni na koji način ne smiju utjecati na ostvarivanje temeljnih prava priznatih u državama članicama i na razini EU-a, uključujući pravo ili slobodu štrajka ili poduzimanja drugih radnji obuhvaćenih sustavima industrijskih odnosa u državama članicama, u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksama, niti smiju utjecati na pravo na pregovaranje, sklapanje i provedbu kolektivnih ugovora ili na kolektivno djelovanje u skladu s nacionalnim pravom i/ili praksama;
11. naglašava da umjetna inteligencija može doprinijeti omogućavanju aktivnog i zdravog starenja, omogućujući starijim osobama da ostanu aktivne u našem društvu i da duže sudjeluju na tržištu rada ako to žele;
12. poziva Komisiju i države članice na donošenje strategija informiranja o umjetnoj inteligenciji kako bi se spriječilo širenje dezinformacija i prijevara; naglašava potrebu za socijalnim dijalogom o primjeni umjetne inteligencije na razini poduzeća; smatra da je neophodno konzultirati se s radnicima i njihovim predstavnicima te im pružiti dovoljno informacija prije uvođenja umjetne inteligencije; ističe da upotreba umjetne inteligencije treba biti transparentna i da se sustavima temeljenim na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu mora poštivati privatnost i dostojanstvo radnika; potiče Komisiju i države članice da sindikatima osiguraju pristup radnom mjestu i radnicima, što vrijedi i za mjesta gdje se rad obavlja digitalno; naglašava da je svim radnicima, uključujući radnike u digitalnom gospodarstvu, potrebno zajamčiti pravo na kolektivno pregovaranje i kolektivno djelovanje; preporučuje upotrebu digitalnih rješenja za promicanje kolektivnog pregovaranja;
13. podsjeća na važnost suradnje akademika, industrije, socijalnih partnera i vladâ u području digitalne tranzicije, uključujući istraživanja i inovacije u digitalnim tehnologijama, kako bi se u obzir uzeli svi socijalni i ljudski aspekti i kako bi se s uvođenjem umjetne inteligencije uveli i odgovarajući i strogi programi ispitivanja za sustave temeljene na umjetnoj inteligenciji i okviri za osposobljavanje radnika; ponovno naglašava važnost te suradnje za bolju i pravodobnu evaluaciju podataka s ciljem predviđanja novih vrsta radnih mjesta i potrebnih vještina te općenitije kratkoročnog i dugoročnog utjecaja umjetne inteligencije na tržište rada; naglašava da je europskim istraživačkim programima u području umjetne inteligencije potrebno osigurati stabilno i odgovarajuće financiranje;
14. naglašava da je pri svakom uvođenju sustava temeljenih na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu ili u svrhe pružanja personaliziranih proizvoda ili usluga potrebno o tome obavijestiti korisnike i radnike, što uključuje i parametre koje primjenjuju algoritmi i način upotrebe umjetne inteligencije; naglašava da je važno bolje razumjeti način na koji algoritmi obrađuju i vrednuju podatke; naglašava da je vještine u području umjetne inteligencije na radnom mjestu potrebno razvijati osposobljavanjem i obrazovanjem radnika i njihovih predstavnika kako bi im se omogućilo bolje razumijevanje implikacija rješenja temeljenih na umjetnoj inteligenciji;

15. poziva socijalne partnere na razini poduzeća da zajednički prate uvođenje umjetne inteligencije; ističe da se posebna pozornost mora pridati podacima koji se prikupljaju na radnom mjestu s pomoću umjetne inteligencije, posebno ako se upotrebljavaju za donošenje odluka o ljudskim resursima; naglašava da radnici ostaju vlasnici svojih podataka i nakon prestanka radnog odnosa; poziva Komisiju, države članice i socijalne partnere da analiziraju potrebu za posebnim odredbama o zaštiti podataka na radnom mjestu u kontekstu umjetne inteligencije;
16. podsjeća da se pravna stečevina Unije koja se odnosi na zapošljavanje i socijalna pitanja u potpunosti primjenjuje na umjetnu inteligenciju te poziva Komisiju i države članice da osiguraju njezinu ispravnu provedbu u vezi s digitalnim uslugama kako bi se spriječilo iskorištavanje radnika i neprijavljeni rad, među ostalim problemima; napominje da Unija može postati globalni predvodnik u promicanju društveno odgovorne upotrebe umjetne inteligencije;
17. podsjeća na to da se upotrebom aplikacija, algoritama i razvoja postupaka temeljenih na umjetnoj inteligenciji i upravljanjem svime navedenim utječe na sve aspekte rada i prava radnika, kao što su postupci zapošljavanja i upravljanje zaposlenicima i tijekovima rada, te da se navedenim ne smije diskriminirati radnike ili osjetljive skupine niti jačati nejednakosti na temelju kriterija poput roda, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, nacionalnosti, etničkog porijekla, rase ili majčinstva; naglašava potrebu za pružanjem jednostavnih i razumljivih informacija u vezi s upotrebom umjetne inteligencije u procesima povezanim s radom; poziva Komisiju da u buduću regulatorni okvir za umjetnu inteligenciju uključi odgovarajuće zaštitne mjere za suzbijanje diskriminacije od strane umjetne inteligencije, uključujući rodne neravnopravnosti i stereotipe, osiguravanjem da se u informacijama ili skupovima podataka koji se upotrebljavaju za izvođenje ili treniranje umjetne inteligencije koja se rabi na radnom mjestu odražava raznolikost na temelju kvalitetnih podataka i da te informacije i podaci nisu pristrani, što se među ostalim postiže primjenom alata kao što su sustavi ocjenjivanja temeljeni na informacijama potrošača; naglašava da se umjetnom inteligencijom ne smiju jačati neravnopravnosti i stereotipi pretvaranjem analognih pristranosti i predrasuda u digitalne s pomoću algoritama;
18. poziva Komisiju i države članice na analizu algoritamskih sustava i na provođenje redovitih procjena rizika kako bi se ocijenile i klasificirale vrste algoritama i područja njihove primjene s obzirom na njihov utjecaj na radnike; potiče Komisiju, države članice i poduzeća da procijene i odvagnu potencijalne rizike algoritamskog upravljanja ljudima i radnicima, posebno nedostatak transparentnosti, potencijalni osjećaj usamljenosti i izolacije i potencijalne izazove u pogledu prava radnika na privatnost¹⁰ s jedne strane i potencijalne koristi kao što su rano prepoznavanje stresa, zdravstvenih problema i umora, manja izloženost uznemiravanju i nasilju i općenita potpora prevenciji temeljenoj na dokazima, procjeni rizika i ciljanoj zaštiti zdravlja i sigurnosti na radnom mjestu i inspekcijama s druge strane¹¹; poziva Komisiju i države članice da osiguraju odgovarajuću zaštitu prava i dostojanstva radnika te zaštitu od potencijalno

---

¹⁰ Van Rijmenam, M., „Algorithmic management: what is it (and what’s next)?” (Što je algoritamsko upravljanje i što dolazi nakon njega), 12. studeni 2020.

¹¹ Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA), kratki prikaz politike naslovljen „Impact of Artificial Intelligence on Occupational Safety and Health” (Utjecaj umjetne inteligencije na sigurnost i zdravlje na radu), 2021.

štetnih upotreba alata za algoritamsko upravljanje kao što su alati za predviđanje ponašanja zaposlenika, daljinsko praćenje učinka i napretka u stvarnom vremenu i softver za praćenje vremena;

19. poziva na primjenu načela predostrožnosti u pogledu novih tehnologija koje se temelje na umjetnoj inteligenciji; ističe temeljno načelo da ljudi uvijek moraju imati kontrolu nad strojevima i da moraju uvijek biti odgovorni te da prema potrebi mora postojati mogućnost pobijanja i poništavanja odluka umjetne inteligencije, uključujući sve upravljačke odluke koje je predložila umjetna inteligencija; naglašava da se standardi sigurnosti i zaštite za umjetnu inteligenciju moraju poštovati te ističe važnost redovitih provjera i kontrola u tom pogledu kako bi se spriječili pogrešni rezultati dobiveni primjenom umjetne inteligencije; podsjeća da odgovornost u pogledu upotrebe umjetne inteligencije mora biti jasno definirana, kako u slučaju nesreća na radu tako i u slučaju štete nanesene trećim stranama; ponovno ističe da se pri svakoj upotrebi umjetne inteligencije pri radu mora poštovati i na odgovarajući način zaštititi pravo radnika, utvrđeno u članku 22. stavku 1. OUZP-a, da se na njih ne odnosi odluka koja se temelji isključivo na automatskoj obradi;
20. poziva Komisiju i države članice na ulaganja u strukturno usmjerene politike i programe za potporu digitalnoj transformaciji za radnike i građane putem dostupnih financijskih sredstava EU-a; naglašava da su infrastruktura i razvoj vještina preduvjeti za digitalnu tranziciju;
21. ističe da se uz pristup pravim vještinama i znanjima o umjetnoj inteligenciji može prevladati digitalni jaz u društvu i da bi se rješenja temeljena na umjetnoj inteligenciji trebala iskoristiti za potporu integraciji osjetljivih skupina, poput osoba s invalidnošću ili stanovnika udaljenih ili ruralnih područja, na tržište rada;
22. ističe da je pristup rješenjima temeljenim na umjetnoj inteligenciji tijesno povezan s dostupnošću brzog interneta i da bi pokrivenost širokopojasnim internetom stoga trebala biti prioritet kako bi se spriječila diskriminacija i nejednak pristup tim tehnologijama, posebno u ruralnim, rijetko naseljenim, rubnim i graničnim područjima te na otocima,
23. primjećuje potencijal malih i srednjih poduzeća (MSP) koja posluju u digitalnom gospodarstvu; ističe potrebu za dostatnom financijskom i organizacijskom potporom inovacijama poduzeća i poboljšanju digitalnih vještina kako poslodavaca tako i zaposlenika u svim sektorima i uslugama;
24. ponavlja svoj poziv na pravnu zaštitu radnika na platformama kako bi se osiguralo poštivanje njihovih radničkih prava i kako bi im se zajamčio pristup odgovarajućoj socijalnoj zaštiti u skladu s preporukom Vijeća od 8. studenog 2019. o pristupu radnika i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti¹²; poziva države članice da unaprijede radne uvjete i uvjete zapošljavanja za radnike na platformama te da zajamče dostojna radna okruženja i mogućnosti za cjeloživotno osposobljavanje; poziva Komisiju i države članice da osiguraju radnicima na platformama mogućnost učinkovitog ostvarivanja njihovog prava na prijenos njihovih podataka, uključujući ocjene dobivene od potrošača;

---

¹² SL C 387, 15.11.2019., str. 1.

25. poziva Komisiju da predloži zakonodavni okvir za regulaciju uvjeta rada na daljinu diljem EU-a i da osigura pristojne uvjete rada i zapošljavanja u digitalnom gospodarstvu;
26. poziva Komisiju da u svojem predstojećem zakonodavnom prijedlogu poboljša uvjete rada za radnike na platformama kako bi se zajamčila zdrava i sigurna radna okruženja, kvalitetna radna mjesta i plaće, pravo na isključivanje, obveza poslodavaca da ponude trajno digitalno prekvalificiranje te potpuna i transparentna provjera identiteta zaposlenika na internetu;
27. podsjeća da fleksibilnost i samoorganizacija radnika ne smiju biti istoznačnice za nerazmjerni nadzor ili zloupotrebu digitalne tehnologije na način koji uzrokuje ili potiče diskriminaciju ili iskorištavanje;
28. primjećuje nedostatak vještina na europskim tržištima rada; pozdravlja Program vještina za Europu koji je Komisija ažurirala i novi Akcijski plan za digitalno obrazovanje (2021. – 2027.), koji će radnicima pomoći u jačanju digitalnih vještina i u stjecanju kvalifikacija za budući svijet rada te će pomoći u rješavanju problema prilagodbe i stjecanju kvalifikacija i znanja s obzirom na digitalnu i zelenu tranziciju; nadalje, pozdravlja preporuku o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju¹³ koju je nedavno donijelo Vijeće te poziva države članice da je brzo provedu ažuriranjem svojih nacionalnih programa strukovnog i stručnog osposobljavanja i prekvalifikacije, usavršavanja i cjeloživotnog učenja s ciljem jačanja digitalne pismenosti i promicanja digitalne uključenosti; ističe da je potrebno uključiti etičke aspekte umjetne inteligencije i razvoj vještina u etičke svrhe u sve kurikule obrazovanja i osposobljavanja za programere i osobe koje rade s umjetnom inteligencijom kao njihov sastavni dio; podsjeća da razvojni programeri, programeri, donositelji odluka i poduzeća koja se bave umjetnom inteligencijom moraju biti svjesni svoje etičke odgovornosti; smatra da je jednako važno osigurati da se krajnjim korisnicima i potrošačima pružaju sveobuhvatne informacije i da se u tom pogledu redovito razmjenjuju informacije među svim relevantnim dionicima;
29. podsjeća da su žene nedovoljno zastupljene u digitalnom sektoru u Europi na svim razinama, od studentske (32 % na preddiplomskom i diplomskom ili ekvivalentnim studijima) do visokih akademskih položaja (15 %), te da je taj jaz najveći u sektoru informacijskih i komunikacijskih tehnologija; naglašava da 90 % radnih mjesta zahtijeva osnovne digitalne vještine¹⁴ te da žene predstavljaju svega 17 % osoba koje studiraju informacijske i komunikacijske tehnologije i ostvaruju karijere u tom području u EU-u¹⁵ i svega 36 % osoba koje posjeduju diplomu iz znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM)¹⁶ unatoč činjenici da djevojčice ostvaruju bolje rezultate od dječaka u području digitalne pismenosti¹⁷; naglašava da su obrazovanje,

---

¹³ Preporuka Vijeća od 24. studenoga 2020. o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju (SOO) za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, (SL C 417, 2.12.2020., str. 1.).

¹⁴ Studija sastavljena za Europsku komisiju pod naslovom „ICT for Work: Digital Skills in the Workplace” (IKT za rad: digitalne vještine na radnom mjestu), 10. svibnja 2017.

¹⁵ Eurostat, „Girls and women underrepresented in ICT” (Djevojčice i žene podzastupljene u IKT-u), 25. travnja 2018.

¹⁶ Europska komisija, Glavna uprava za istraživanje i inovacije, „She Figures 2018”, veljača 2019.

¹⁷ Međunarodno udruženje za vrednovanje obrazovnih postignuća (IEA), „International Computer and Information Literacy Study 2018” (Međunarodna studija o računalnoj i informacijskoj pismenosti za 2018.)

vještine i potpora zapošljavanju i profesionalnim mogućnostima za žene važni za rješavanje pitanja rodne pristranosti i za potporu rodnoj ravnopravnosti; poziva na veće napore na nacionalnoj razini i na razini EU-a za borbu protiv te rodne neravnoteže, posebno u odnosu na znanost, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku (STEM), sektor informacijskih i komunikacijskih tehnologija i digitalno obrazovanje, aktivnim promicanjem sudjelovanja djevojčica i žena kroz konkretne mjere politike; poziva Komisiju i države članice da poduzmu snažne mjere za borbu protiv digitalnog rodnog jaza; poziva na provedbu navedenih djelovanja i mjera kako bi se osiguralo da se postojeće nejednakosti ne pogoršavaju i ne ponavljaju;

30. naglašava da je potrebno osmisliti module za obrazovanje i osposobljavanje stručnjaka koji se nalaze na sredini karijere kako bi im se omogućilo da se prekvalificiraju i pripreme za prijelaze na druga radna mjesta;
31. poziva Komisiju i države članice da unaprijede propise o zdravlju i sigurnosti na radu u kontekstu sinergija između čovjeka i stroja; poziva Komisiju da zaštiti psihološko i mentalno zdravlje radnika zakonodavnim okvirom EU-a o stresu povezanom s radom i prevenciji psihosocijalnih rizika; naglašava potrebu za pristupom psihološkoj potpori za radnike u digitalnom sektoru, posebno za radnike koji su uključeni u moderiranje sadržaja; poziva Europsku agenciju za sigurnost i zdravlje na radu da uključi psihološke aspekte povezane s radom u kampanju za zdravu radnu okolinu koja će se 2023. provesti u cijelom EU-u, a posvećena je digitalizaciji te sigurnosti i zdravlju na radu;
32. ističe da je potrebno osigurati sudjelovanje osoba različitih profila, uključujući žene, mlade, nebijelce i osobe s invaliditetom, u razvoju, uvođenju i upotrebi umjetne inteligencije; podsjeća da bi tehnologije temeljene na umjetnoj inteligenciji na radnom mjestu trebale biti dostupne svima na temelju načela „dizajn za sve“; ističe potencijal digitalnih rješenja kao što su rad na daljinu i aplikacije umjetne inteligencije za potporu integraciji osoba s invaliditetom na tržište rada te profesionalnim mogućnostima za te osobe; poziva države članice da ulažu u pristup osoba s invaliditetom pomoćnim uređajima i povezivosti, poput alata za pomoć u radu, rješenja za mobilnost ili inteligentnih sustava senzora, te da olakšaju tim osobama pristup navedenom s ciljem poticanja njihove socijalne uključenosti i osiguravanja dostojnog životnog standarda;
33. poziva Europsko nadzorno tijelo za rad da preuzme vodeću ulogu u olakšavanju procesa transformacije u socijalno digitalno gospodarstvo;
34. naglašava važnost mobilizacije financijskih sredstava EU-a za MSP-ove kako bi se ojačalo prihvaćanje umjetne inteligencije i kako bi se rješavale strukturne promjene u svim sektorima i u svim regijama na koje utječe digitalna tranzicija.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	17.3.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 48 -: 2 0: 3
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Abir Al-Sahlani, Marc Angel, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Viliija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Margarita de la Pisa Carrión, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Rosa Estaràs Ferragut, Nicolaus Fest, Loucas Foulas, Cindy Franssen, Heléne Fritzon, Alicia Homs Ginel, France Jamet, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Radka Maxová, Sandra Pereira, Kira Marie Peter-Hansen, Dragoş Pîslaru, Manuel Pizarro, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Mounir Satouri, Monica Semedo, Beata Szydło, Eugen Tomac, Romana Tomc, Marie-Pierre Vedrenne, Marianne Vind, Maria Walsh, Stefania Zambelli, Tatjana Ždanoka, Tomáš Zdechovský
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Konstantinos Arvanitis, Marc Botenga, Johan Danielsson, Jeroen Lenaers, Pierfrancesco Majorino, Alin Miţuţa, Eugenia Rodríguez Palop, Anne Sander

KONAČNO POIMENIČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

48	+
ECR	Lucia Āuriš Nicholsonov
ID	Dominique Bilde, France Jamet, Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Daniela Rondinelli
EPP	David Casa, Jaroslaw Duda, Rosa Estars Ferragut, Loucas Furlas, Cindy Franssen, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Jeroen Lenaers, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Anne Sander, Eugen Tomac, Romana Tomc, Maria Walsh, Toms Zdechovsky
Renew	Abir Al-Sahlani, Sylvie Brunet, Jordi Canas, Radka Maxov, Alin Mitua, Drago Pislaru, Monica Semedo, Marie-Pierre Vedrenne
S&D	Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkeviiute, Milan Brglez, Johan Danielsson, Estrella Dur Ferrandis, Helne Fritzton, Alicia Homs Ginel, Pierfrancesco Majorino, Manuel Pizarro, Marianne Vind
GUE/NGL	Konstantinos Arvanitis, Marc Botenga, Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Zeleni/ESS	Katrin Langensiepen, Kira Marie Peter-Hansen, Mounir Satouri, Tatjana danoka
2	-
ID	Nicolaus Fest, Guido Reil
3	0
ECR	Margarita de la Pisa Carrión, Elzbieta Rafalska, Beata Szydo

Znaenje simbola:

+ : za

- : protiv

0 : suzdran